

„Samozřejmě se [finské pedagogické fakulty] věnují i oborové přípravě, ale mnohem víc než u nás se soustředí i na to, aby učitelé uměli pracovat s měkkými dovednostmi a s kompetencemi. Během dvou let magisterského studia stráví praxí neuvěřitelných 540 hodin. Mají nějakou povinnost učit, ale zúčastňují se i různých akcí školy, schůzí, seminářů, jednání s rodiči... Prostě poznávají celkový život školy.“

Senátor Jiří Růžička se se školským výborem vydal na studijní cestu do finských škol a institucí. Rodiče vítání ho zpovídali, čím se lze z finského vzdělávacího systému inspirovat.

Krátce

- **Sněmovna schválila státní rozpočet. Učitelé platy se už nezvýší navzdory shodě sedmi parlamentních stran.** Vláda na jaře plánovala zvýšení částky na výdělek učitelů o 15 %. Schválený rozpočet předpokládá desetiprocentní růst, tedy zhruba o 11 miliard korun (Český učitel). Kabinet schválil navýšení tarifního základu platů učitelů o osm procent, což představuje osm miliard korun. Zhruba 2 miliardy mají jít na odměny a příplatky. Odbory žádaly růst tarifů o deset procent, na začátku listopadu kvůli tomu zorganizovaly stávkou. ODS, Piráti, KDU-ČSL, TOP 09, STAN a SPD se domluvíly, že chtějí prosadit původních 15 % skrze pozměňovací návrh, díky čemuž sjednotily své snahy, které ústily v různé návrhy s částkami od 3 do 5,5 miliard korun. Při své snaze doufaly v podporu ČSSD, která byla nad otázkou rozpolcena a dočkala se rebelie svých poslanců Valachové a Votavy (Novinky.cz). Nakonec ale většina poslanců sociální demokracie podpořila vládní linku a pro zvýšení nehlasovala. Korum se tak nenaplnilo. Vláda nadále slibuje, že navýší průměrný učitelský plat na 150 % jeho výše z roku 2017. EDUin dlouhodobě upozorňuje, že platy je potřeba zvyšovat nejen víc, ale i po roce 2020 minimálně stejným tempem.
- **Práce s talentovanými dětmi je v českých školách nedostatečně podporována.** Přestože společně vzdělávání a jeho nároková opatření pamatují na nadané žáky, stejně jako další části školského zákona, v praxi nedochází ke správné diagnostice talentů a potažmo jejich podpoře (Chytré Česko). Učitelka soukromé ZŠ Open Gate Petra Kobrová vypráví, že nadané děti jsou často komplikované osobnosti a učit je není vždy snadné (Novinky.cz).
- **Nejsou učitelé? Nu což, pojďme raději do kina.** Programový ředitel EDUin Mirek Hřebecký reaguje na diskusi o otevření učitelé profese nekvalifikovaným učitelům. Podle něj je to rozumné řešení v nynější situaci, kdy na pracovním trhu je nedostatek kvalifikovaných učitelů a pedagogické vzdělání nezajišťuje kvalitní výuku. Pro výběr kvalitního učitele je třeba naplnění tří částí: odborného hlediska, osobnostního hlediska a motivace.
- **Třetina začínajících učitelů zvažuje podle průzkumu odchod ze své školy či přímo ze školství.** Důvodem bývá většinou pocit, že má jejich povolání malou prestiž. Mezi další časté příčiny, proč se začínající kantoři rozhodují ve školství skončit, patří problémy v komunikaci s rodiči. Vyplývá to z loňského výzkumu (MUNI) v Brně, který připomínají Novinky.cz.
- **Ministerstvo školství chystá novelu vysokoškolského zákona, na sociální stipendia dosáhne více studentů.** Dnes mají na stipendium nárok studenti, jejichž rodina má příjem nižší než 1,5násobek životního minima. Nově by se tento koeficient měl zvýšit na 2,7. Podpora by měla mírnit finanční bariéry ke studiu. Nyní stipendium pobírá 800 studentů, to se má zpětinásobit (Seznam Zprávy). Vysokou míru předčasných odchodů ze studia má pak řešit výrazně snazší možnost přestoupit na jiný obor.

V souvislostech

SHRNUJEME DATA Z PISA 2018: ZA 19 LET SE DRAMATICKY PROHLOUBILY NEROVNOSTI MEZI GYMNÁZII A UČILIŠTI VE ČTENÁŘSKÉ GRAMOTNOSTI

Připravují školy mladé lidi adekvátně na jejich dospělý život? Dokáží školy zlepšit budoucnost žáků ze znevýhodněného prostředí? Určité odpovědi na tyto otázky přináší zveřejnění výsledků (ČŠI) dalšího kola mezinárodního šetření gramotností patnáctiletých žáků PISA 2018. To představuje jeden ze zdrojů dat pro informování rozhodnutí v české vzdělávací politice, protože podrobně mapuje nejen samotné výsledky ve čtenářské, matematické a přírodovědné gramotnosti, ale rovněž kontextuální faktory jako rodinné prostředí žáků nebo podmínky škol, ve kterých se vzdělávají. Loňské kočo, jejichž výsledky byly zveřejněny minulý týden, se zaměřilo na čtenářskou gramotnost: dvouhodinový test na počítačích obsahoval hodinu úloh na chápání, užití, evaluaci a reflexi textů. Zbylou hodinu se žáci věnovali matematice a přírodovědě. Poprvé také PISA využila adaptivního testování, které žákům nabízí různé úlohy na základě úspěšnosti v těch předchozích.

Loňské testování lze srovnat s výsledky žáků z let 2000 a 2009. Zatímco ve čtenářské gramotnosti před 19 lety získali žáci 492 bodů v průměru, o devět let později došlo k propadu na 478 bodů. Nynější skóre 490 bodů, které je těsně nad průměrem OECD (487 bodů), lze považovat za návrat k původnímu výsledku. Zobrazte si graf. Poměrování průměrného výsledku jednotlivých zemí je ale pouze část celého obrázku. PISA především odhaluje nerovnosti ve výsledcích žáků, které jsou v České republice nezanedbatelné. Mezi ty největší se řadí rozdíly mezi typy škol a také podle jejich zřizovatelů. Mezi lety 2000 a 2018 došlo k významnému nárůstu počtu žáků, jejichž výsledek byl pod úrovní 2 (celkem ze 6 úrovní, přičemž 5. a 6. je považována za excelentní, 1. a 2. za nejzákladnější). Podíl českých žáků v nejnižší gramotnostní úrovni v testech čtenářské gramotnosti se během 18 let zvýšil ze 17 % na 21 %. Tato pětina žáků představuje skupinu obyvatel, kteří mohou mít problémy s dalším uplatněním ve společnosti. Nejnižší úroveň 1 a 2 dosáhlo 30 % na základních školách, 8 % na SOŠ a dalších uplatněním v odborných školách bez maturity je větší než dvě gramotnostní úrovně, což představuje alarmující stav. Zobrazte si graf.

Výsledky žáků ve čtenářské gramotnosti se liší rovněž podle regionů a škol, které žáci navštěvují. Nejvíce žáků, kteří nedosáhli základní gramotnostní úrovně, je v Ústeckém kraji (36 %) a dále v Jihomoravském (32 %) a Moravskoslezském kraji (32 %). Zobrazte si graf. PISA porovnává výsledky v jednotlivých regionech s indexem ESCS. V Ústeckém kraji byl index ESCS nejnižší a žáci dosáhli také nejnižších hodnot v testu čtenářské gramotnosti, v Praze, kde je index ESCS nejvyšší, bylo nejvyšší i skóre žáků v testech. Regresní analýzou ČŠI zjistila, jaké kraje mají lepší, nebo horší výsledky, vůči ESCS svých žáků. Výrazně lepších výsledků ve čtenářské gramotnosti, než by měli mít vzhledem ke svému rodinnému zázemí, dosáhli žáci v Plzeňském a Zlínském kraji, zatímco nejvýraznější rozdíl mezi ESCS a naměřenou skóre dosáhl Jihomoravský kraj. Překvapivě se oproti minulosti i rozdíly zjednotily (Respekt). V ostatních dvou gramotnostech, matematické a přírodních vědách, totiž nejsou ty rozdíly zdaleka tak dramatické.“ Česká školní inspekce vysvětluje, že v rozdílných výsledcích chlapců a dívek se pravděpodobně odrážejí rozdílné čtenářské preference a postoje. Celkově se chlapci méně často setkávají s delšími a souvislejšími texty, což se může promítnout do jejich schopnosti a dovednosti pracovat s texty. Zobrazte si grafy (výsledky, postoje).

V šetření PISA 2018 je průměrný rozdíl mezi výsledkem dívek a chlapců v zemích OECD 30 bodů, v České republice 33 bodů. Pod základní, druhou úroveň gramotnosti se přitom v České republice nachází 26 % chlapců a 15 % dívek. Naopak na dvou nejvyšších úrovních je 6 % chlapců a 10 % dívek. I tyto hodnoty jsou blízké průměru OECD. Přesto bychom se ale blízkosti průměru OECD neměli uklidňovat. Tomáš Ferťek upozorňuje: „Vzdělávací systém v současné podobě významně selhává u kluků v oblasti, která je pro další profesní i životní úspěch klíčová (Respekt). V ostatních dvou gramotnostech, matematické a přírodních vědách, totiž nejsou ty rozdíly zdaleka tak dramatické.“ Česká školní inspekce vysvětluje, že v rozdílných výsledcích chlapců a dívek se pravděpodobně odrážejí rozdílné čtenářské preference a postoje. Celkově se chlapci méně často setkávají s delšími a souvislejšími texty, což se může promítnout do jejich schopnosti a dovednosti pracovat s texty. Zobrazte si grafy (výsledky, postoje).

Česká republika se nemůže pochlubit nízkým výskytem šikany. Naopak, v odpovědích v dotaznících uvedlo 30 % českých žáků, že je vystaveno nevhodnému chování ze strany spolužáků nejméně několikrát měsíčně, průměr v zemích OECD je 23 %. Oproti roku 2015 jde o nárůst o 5 %, tehdy byl průměr OECD 19 %. Data se dávají i do souvislosti s šetřením TIMSS zkoumající matematickou, přírodovědnou a čtenářskou gramotnost žáků 4. tříd po celém světě. Před 4 lety jen 68 % žáků uvedlo, že rádo chodí do školy. Přesto PISA (Školní klima, spokojenost) ukazuje, že 65 % žáků je spokojeno se svými životy. Zobrazte si grafy (školní klima, spokojenost).

Inspirace z (a do) praxe

Aplikace Ušoun Rušoun

Rádio Junior spustilo aplikaci pro děti, kde jsou hry i záznamy pořadů

Která inovace ve vzdělávání je nejlepší?

Pomozte nám posílit inspirativní změny a hlasujte v ceně EDUína 2019 online

Konference Matematika pro život (17. 1. 2019)

Osm předních odborníků představí použití aplikované matematiky v nejrůznějších oborech lidské činnosti

Akce tohoto a příštího týdne (výběr z EDUkalendáře)

12. 12., 14.00, Praha, Kulatý stůl SKAV a EDUin: Má u nás celoživotní vzdělávání na různých ustláno?

17. 12., 8.00, Praha, seminář Začínáme učit s filmem

POMOZTE NÁM JAKO DÁRCE:

Každý dar umíme efektivně použít a proměnit ho v užitečnou informaci. Týden co týden připravujeme Beduin, píšeme a mluvíme o vzdělávání s cílem proměnit ho k lepšímu. Abychom v tom mohli pokračovat i nadále, potřebujeme Vaši podporu.

DAROVAT